

LETO XXII. Stev. 216

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

DRŽAVNIŠKI OBISK IZ INDONEZIJE

SLOVESEN SPREJEM

prijateljev iz neodvisne republike Indonezije

Predsednik republike Tito je pozdravil svoje goste na zemunskem letališču

Beograd, 12. sept. (Tanjug). — Beograd je danes slovesno sprejel državniško delegacijo iz daljne prijateljske Indonezije. Na zemunskem letališču so dr. Ahmeda Sukarna in njegove sodelavce sprejeli predsednik Tito in naši najvišji državni voditelji. Množice Beograđanov so gostom privedle prisrčne manifestacije prijateljstva. Tako in z intimo večerjo pri predsedniku republike se je začel obisk indonezijskih državljanov, ki bodo med nami šest dni in bodo potovali tudi v nekatera politična in gospodarska središča Bosne in Hrvatske.

Predsednik republike Indonezije dr. Ahmed Sukarno je prišel danes s svojimi sodelavci s posebnim indonezijskim letalom v Jugoslavijo na obisk, ki bo trajal šest dni. Njegovo letalo se je spustilo na zemunsko letališče ob 16.

Predsednika Indonezijske republike so sprejeli in pozdravili na letališču predsednik republike Josip Broz Tito, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović, predsednik Ljudske skupščine LR Srbije Petar Stambolić in drugi funkcionarji ter indonezijski veleposlanik v Beogradu g. Sudarsono.

Letalo predsednika Sukarna so spremljala od jugoslovanske meje letala našega vojnega letalstva. Ko se je spustilo na zemunsko letališče, so topovi izstrelili visokemu gostu v pozdrav 42 salve. Godba je zaigrala državni himni Indonezije in Jugoslavije in predsednik Sukarno in Tito sta pregledala častni gardni bataljon.

Pozdrav Sukarna

Na letališču je dal predsednik Sukarno naslednjo izjavo:

«Dragi prijatelji, zelo sem srečen, da sem prišel v Jugoslavijo. Rad bi se zahvalil predsedniku Titu, ki me je povabil v vašo deželo. Mi imamo mnogo skupnih problemov. Rad bi poudaril, da

je Indonezija dobila neodvisnost 17. avgusta 1945. Pet let smo se morali boriti za popolno neodvisnost, zoper nizozemsko protirevolucijo. Šele leta 1949 smo se lahko lotili izgradnje naše dežele. Kakor sem že rekel, imata Indonezija in Jugoslavija mnogo

skupnih problemov. Še enkrat želim poudariti, da sem zelo zadovoljen, da sem prišel v Jugoslavijo.

Ko je bil opravljen slovesni

sprejem, sta se oba predsednika odpeljala z letališča. Kolona avtomobilov je vozila skozi novi Beograd, čez novi most na Savi, po Terazijah ter po ulicah Marsala Tita, Miloša Velikega in po Dedinjskem bulvarju do dvorca

Visoko odlikovanje dr. Sukarna

Zvečer ob 18. uri je predsednik Sukarno položil venec na grob Neznane junaka na Avali, potem pa je sprejel predstavnike diplomatskih misij, akreditiranih v Beogradu.

Predsednik republike Josip Broz-Tito s soprogo je ob 20.30 priredil v Belem dvoru intimno večerjo na čast predsednika Sukarna. Večerji so prisostvovali člani spremstva predsednika Sukarna zunanji minister Abdulgani, indonezijski veleposlanik v Beogradu Sudarsono s soprogo, namestnika predsednika indonezijskega parlamenta Zainul Arifin in Arudji Kartavinata, načelnik kabineta predsednika dr. Pringodigto, guverner Južne Sumatre Vinarno Danuatmodjo, člani parlamenta dr. Sukimin Viriosandjo, dr. Leimana in Sutarto Hadisudibjo, podpredsednik industrijske banke dr. Sumarang, polkovnik Aburaman, podpolkovnik Pirngadi, osebni zdravnik prof. dr. Liang, šef direktorata zunanjega ministrstva Suvito Kusumovidagdo in šef hiše predsednika republike Hardjovardjo.

Na večerji so bili nadalje Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Svetozar Vukmanović, Ivan Gošnjak, Petar Stambolić, Vladimir Simić, Marijan Brečelj in drugi visoki državni in politični funkcionarji.

Nocoj je predsednik Tito v

na Dedinju, kjer bo rezidenca predsednika Indonezijske republike med njegovim bivanjem v Jugoslaviji. Predsednika Sukarna in predsednika Tita je med vožnjo po mestu na tisoče Beograđanov prisrčno pozdravljalo.

Belem dvoru izročil predsedniku Sukarnu Red jugoslovanske velike zvezde, s katerim ga je odlikoval za izredne zasluge pri razvijanju in krepitvi miroljubnega sodelovanja in prijateljskih od-

nosov med FLR Jugoslavijo in republiko Indonezijo.

Domačnji program

Jutri dopoldne bo predsednik dr. Sukarno slovesno promoviran za častnega doktorja pravnih ved beograjske univerze.

Dopoldne se bodo začeli tudi politični razgovori.

Po programu si bo predsednik indonezijske republike jutri popoldne ogledal tovarno motorjev v Rakovici, zvečer pa bo predsednik Tito priredil v Belem dvoru svečan sprejem. Po sprejemu bodo predsednik Sukarno in člani njegovega spremstva odpotovali na obisk v Bosno in Hercegovino in Hrvatsko.

Skupina sovjetskih književnikov je že nekaj dni na prijateljskem obisku v naši državi. V Beogradu so si med drugim ogledali tudi Vojni muzej na Kalemegdanu (kakor kaže naša slika). V petek prispejo gostje iz Sovjetske zveze v Ljubljano

S pomočjo sueške družbe

nameravata London in Pariz onemogočiti promet po Sueškem prekopu

London, 12. sept. (Tanjug). — Včerajšnji odlok bivše sueške družbe, s katerim je »dovoljeno« neegiptovskim nameščencem na Sueškem prekopu, da v noči na 15. september nehajo delati, pomeni doslej najhujši pritisk na Egipt. V londonskih diplomatskih krogih tolmačijo ta sklep kot odkrit poziv pilotom, naj zapuste Egipt in tako onemogočijo normalno delo na prekopu. Britanska vlada je sicer poudarila, da ni odgovorna za ta ukrep, toda neki uradni predstavnik je dejal, da se Velika Britanija strinja z ravnanjem družbe, da »sedanje razmere ne dopuščajo, da bi od nameščencev sueške družbe zahtevali, naj proti lastni volji dalje delajo«.

Ta poteza seveda ni samo navadna grožnja in bi tudi pomeneju britanskih vladnih krogov utegnila imeti hude posledice. V Londonu računajo, da bo promet v Suez v nekaj dneh ohromljen. Sodiijo, da bo velikanska večina izmed 163 neegiptovskih pilotov, med katerimi je 61 Britancev in 53 Francozov, zahtevala odpust in tako pospešila krizo. Okrog 200 inženirjev in upravnih nameščencev bo, kakor sodijo, sledilo pilotom.

Sklep družbe očitno ni preseñil britanske in francoske vlade. Izjavljajo, da so britanskim in francoskim konzulatom ukazali, naj zagotovijo popolno zaščito pilotom, ki hočejo oditi s prekopa.

Zahodni piloti odhajajo

Kairo, 12. sept. (Reuter). V uradnih egiptovskih krogih izjavljajo, da je načelnik uslužbencev Sueške družbe Francoz Paul Raymond danes obvestil egiptovske oblasti, da so britanski, francoski, nizozemski, norveški in italijanski piloti »izrazili željo, da bi v noči od 14. na 15. september zapustili delo.« Raymond je o tem obvestil predsednika sedanje uprave prekopa Mahmuda Junesa.

V Ismailiji, upravnem središču pilotske službe izjavljajo, da bo okrog 100 pilotov, od tega 75 Egiptčanov, ostalo v službi pri egiptovski upravi prekopa. Ob nacionalizaciji je bilo pri sueški družbi uslužbenec 250 pilotov.

SUEŠKA DEBATA V BRITANSKI SPODNJI ZBORNICI

Eden postavlja nove pogoje za poravnavo spora z Egiptom o Sueškem prekopu

London, 12. sept. (Tanjug). — Za uvod v izredno debato o sueškem vprašanju v Spodnjem domu je ministrski predsednik Eden danes popoldne ponovno zagovarjal nepopustljivo politiko nasproti Egiptu. Vojaške priprave v Vzhodnem Sredozemlju bodo nadaljevali »za vsak primer«. Velika Britanija je še nadalje trdno odločena zagotoviti mednarodno nadzorstvo nad Sueškim prekopom. Skupno s Francijo se namerava obrniti na Varnostni svet OZN, toda dokončna odločitev bo odvisna od razvoja dogodkov.

Britanska in francoska vlada sta poslali predsedniku Varnostnega sveta pismo, v katerem ga

obveščata o nastalem položaju. Rekel je tudi, da bodo Britanija in njeni zavezniki storili nove korake, če bo Egipt povzročal težave in odklonil sodelovanje z novo organizacijo. V pismu Varnostnemu svetu, je rekel Eden, nismo zahtevali nobene akcije.

Eden ni obljubil Spodnjemu domu, da bo sueški spor sprožil v OZN, niti ni izjavil, da njegova vlada izključuje uporabo sile. V tem oziru ni odstranil negotovosti. Britanska vlada tudi ni nasprotovala pozivu pilotom na prekopu, naj zapuste delo.

Stališče »sueške skupine«

Eden je poudaril, da je njegova vlada storila vse, da bi prišlo do miroljubne poravnave spora. Konvencija iz leta 1888, je dejal, ne nudi zadostnih poroštev uporabnikom prekopa brez Sueške družbe, ki je bila del tega mednarodnega sporazuma. Ko je Eden rekel, da je polkovnik Naser z »nacionalizacijo družbe porušil ravnovesje tega sistema in ukinil eno izmed glavnih jam-

stev,« je bilo iz vrst laburističnih poslancev slišati medklice »nesmisel«.

Nihče nima pravice, je povzel Eden, v nasprotju z veljavnimi sporazumi ukiniti mednarodni značaj najvažnejše vodne poti na svetu. Razen tega je treba nedavno razpustitev družbe 12 let pred potekom koncesije obsojiti kot teptanje mednarodnih obveznosti. Sprito vsega tega britanska in druge najbolj zainteresirane vlade niso mogle sprejeti dosedanjih jamstev, ki jih je polkovnik Naser doslej dal.

Nova zahodna sueška družba

Eden je dalje rekel: »Napor londonske konference 22. dežel in Menziesovega odbora so propadli. Zato smo na posvetovanju z našimi francoskimi in ameriški zavezniki sklenili nemudoma ustanoviti organizacijo, ki bi uporabnikom prekopa omogočila uresničenje njihovih pravic. Člani Zveze uporabnikov prekopa bodo ZDA, Francija in Velika Britanija. Ostale glavne dežele, ki uporabljajo prekop, bomo povabili, naj se pridružijo. Od egiptovskih oblasti bomo zahtevali sodelovanje pri vzdrževanju plovbe, toda pristojbine za plovbo po prekopu bodo plačevali združenju uporabnikov ne pa Egiptu.

Argumenti sile

Kar zadeva pilote na Sueškem prekopu, je Eden rekel, da se je britanska vlada dvakrat zavzela, da bi delali dalje. Toda »je meja, do katere je moč na ljudi pritiskati, ta meja pa je zdaj dosežena«.

Kar zadeva vojaške priprave, je Eden rekel, da jih vlada »ne namerava zavirati«. Če bo Egipt še nadalje zavračal sleherni napor, da bi zagotovili miroljubno poravnavo spora, bo nastal zelo težaven položaj. Mi si bomo prizadevali za miroljubno ureditev, dokler bodo možnosti za to.

Ko je na koncu svojih izjav Edna rekel, da bo egiptovska vlada, če bo ovirala ustanovitev organizacije, ki jo predlagajo tri zahodne velesile, ali odklonila sodelovanje v njenem delu, ponovno kršila konvencijo iz 1888, so laburistični poslanci protestirali, zahtevajoč »odstop vlade« in vzklikali »Nehajte izzivati« in »Tako ne gradite miru!«.

Zatem je spregovoril opozicijski voditelj Gaitskell. Rekel je, da

(Nadaljevanje na 3. strani)

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 13. septembra

Menjajoče oblačno, v severovzhodni Sloveniji nekaj manjših padavin, pozneje pretežno razjasnjeno. Temperature ponoči med 9 in 14, na Primorskem 16, čez dan do 24 stop. C.

Prvi odzivi na egiptsko pobudo

V Kairu pričakujejo nadaljnji francosko-britanski gospodarski pritisk

Kairo, 12. sept. (Tanjug). — V Kairu so začeli prihajati odgovori na predloge egiptovske vlade o ustanovitvi organa za pogajanja in o širši mednarodni konferenci uporabnikov Sueškega prekopa. Tisk poroča, da so novi egiptski predlog uradno podprle Sirija, Libanon, Jordanija, Saudska Arabija, Afganistan, Indonezija, Kitajska in Sovjetska zveza. Ko navajajo mnenje uradnih egiptovskih krogov, izražajo kairski časniki prepričanje, da bo predlog egiptovske vlade kot podlaga za pogajanja sprejel okrog petdeset dežel. Pričakujejo, da bodo odgovori vlad prispeli do konca tega tedna. Britansko ignoriranje egiptskega predloga so razumeli tu kot že-

ljo, da bi izvajali pritisk na dežele, ki so odvisne od Zahoda.

Poziv sueške družbe neegiptskemu osebju prekopa, naj zapusti službo, ni povzročil nikakega začudenja v Kairu. Tu opozarjajo, da si je Egipt ves čas prizadeval, da bi zagotovil nemoteno plovbo po prekopu. Poziv na umik pilotov so označili za neposredno provokacijo Velike Britanije in Francije. Zato je načelnik političnega urada predsednika republike Ali Sabri sinoči izjavil, da pripade odgovornost za krizo v celoti obema zahodnima velesilama. Egiptski vladni krogi izjavljajo, da iščeta Velika Britanija in Francija v tako imenovani »pilotski aferi« na vse načine povod in izgovor za intervencijo.

V Kairu pričakujejo, da bosta Francija in Velika Britanija še povečali gospodarski pritisk na Egipt. Hkrati sodijo, da si ne bosta upali napasti Egipta, marveč se odločili za živčno vojno, da bi tako strli egiptovski odpor.

Sprejema pri predsedniku Titu

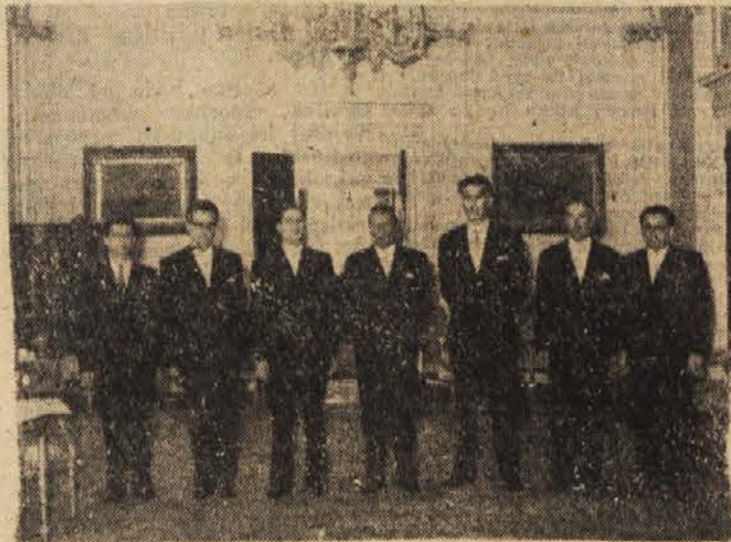
Beograd, 12. sept. (Tanjug). — Dopoldne ob devetih je predsednik republike Josip Broz Tito sprejel v Belem dvoru člane poljske parlamentarne delegacije pod vodstvom Stanislava Kulczinskega.

Sprejemu sta prisostvovala poljski veleposlanik v Beogradu g. Henryk Grochulski in zvezni ljudski poslanec Dušan Djurdjić, ki spremlja delegacijo.

Predsednik Tito se je s člani poljskega Sejma prisrčno razgovarjal.

Kasneje je predsednik republike Tito sprejel v navzočnosti člana Zveznega izvršnega sveta Dobrovoja Radosavljevića člana delegacije Grške pravoslavne cerkve arhiepiskopa Aten in vse Grčije g. Doroteja ter mitropolite gospode Krizostoma, Serafima, Damaskina in Kiprijana.

Med sprejemom, kateremu so prisostvovali tudi srbski patriarh g. Vikentije, metropolit g. Nektarij in episkop g. Krizostom, so bili predsedniku Titu predstavljeni tudi člani spremstva grške delegacije.

Predsednik republike Tito je v torek sprejel novega albanskega poslanika Pira Kofija, ki mu je izročil svoja poverljiva pisma.

RAZVESELJIVE UGOTOVITVE TRBOVELJSKE OKRAJNE INŠPEKCIJE DELA:

Stanje higiensko-tehnične zaščite čedalje boljše

V nekaterih podjetjih so vidno izboljšali delovno varnost in delovne pogoje — Prav kritično pa je še vedno stanje v rudniku Globoko — Precejšnja malomarnost v zvezi z delovnimi knjižicami

Medtem ko so bile v preteklih letih zahteve inspekcije dela skromnejše, upoštevajoč, da je v večini podjetij primanjkovalo varnostnih naprav in sredstev ter slednjic tudi finančnih sredstev, je letos inspekcija dela že nekoliko ostreje začela postavljati zahtevo po izdatnejši delovni varnosti in boljših delovnih pogojih. Čeprav tudi letos ne gre brez težav in gladko izpod rok,

Naglejše izpolnjevanje varnostnih in higiensko-tehničnih predpisov pa je kaj težavno zlasti v podjetjih, ki imajo zastarele obrate in proizvodne naprave, kot n. pr. v kemični tovarni v Hrastniku, v kopitarni v Sevnici, v rudniku v Globokem, pletilnici na Dobovi, čevljarstvu na Senovem itd. Tu v marsikaterem podjetju na isti delovni prostornini, kakršno imajo že desetletja, proizvajajo sedaj dva do trikrat več. Razumljivo je, da ob tako povečani proizvodnji na ozko omejenem delovnem prostoru ni mogoče doseči do skrajnosti učinkovite delovne varnosti. Sicer si povsod

Precej dela je imela okrajna inšpekcija dela tudi z urejanjem nepravilnih odpovednih odločb in odločb o disciplinskih odpustih delavcev. Tu je posebno zanimivo, da odpade od 365 primerov nepravilnosti kar 272 primerov na gradbeništvo. Inšpekcija je izdala v tej zvezi nad 50 razveljavitvenih odločb, v ostalih primerih pa je spore urejala neposredno s poravnanim postopkom na licu mesta, v podjetjih in pri delodajalcih. Nadalje je inšpekcija ugotovila s pregledom po podjetjih, da sta stanje in hranitev delovnih knjižic v precej malomarnem stanju ter ne ustrezata zakonitemu predpisom. Ugotovljeni so bili celo številni primeri, ko so delavci po dve ali tri leta zaposleni v podjetju, a so še vedno brez delovnih knjižic (n. pr. »Prevoz« in »Vino« v Brežicah). Mnogo delavcev še vedno nima obveznih potrdil o hranitvi delovnih knjižic. Prav pogosta pomanjkljivost pa je tudi v tem, da so posamezne rubrike pomanjkljivo izpolnjene, v nekaterih pa sploh manjkajo podatki.

V analizi o stanju higiensko-
tehnične zaštite je inspekcija de-
la postavila tudi vrsto predlogov,
ki naj bi vplivali na splošno
zboljšanje. Med drugim je zani-
miv zlasti predlog, naj bi pod-
jetja v svoje tarifne pravilnike
vnosla odstotno nagrajevanje
vseh tistih delovodij (predlaga-
cev, paznikov itd.), na katerih
delovnem območju bi bilo naj-
manj obratnih nezgod in kjer bi
vladala največja delovna var-
nost. Nadalje predlaga inspekcija
dela, naj bi v strokovnih šolah
uvvedli kot redni predmet pouk
o delovni varnosti. Ob tem pouku
bi potem na delovna mesta pri-
hajali mladi delavci temeljito po-
učeni v vseh varnostnih napra-
vah ter njihovi uporabnosti.

V letošnjem prvem polletju je bil promet trgovine na drobno manjši kot v lanskem prvem polletju za 1,5 %, promet trgovine na debelo pa celo za 10 %.

Po podatkih, ki jih je objavila Trgovinska zbornica v Celju, se je v prvem polletju tega leta blagovni promet na drobno v tem okraju zmanjšal nasproti prvemu polletju preteklega leta za 1,5 %, promet v trgovini na veliko pa kar za 10,8 %.

stih izdelkov, za 46 % manj kovinskih izdelkov in za 24,5 % manj nekovinskega gradbenega materiala. Globalno znižanje celotnega prometa gre torej na račun prometa kovinske in gradbene stroke. Promet ostalega blaga pa je večji kot lani. Promet s tobakom in tobaknimi izdelki se je povečal za 44,5 %, kurjave je bilo prodane za 35,8 % več, papirja in papirnih izdelkov pa za 38,2 % več. Tudi prodaja tekočega goriva in maziva je povečana, in sicer pa 29 %. Promet tekstilnega blaga se je povečal za 2,5 %, promet elektrotehničnega materiala za 8,4 % in promet kemičnih proizvodov za 4 %.

Iz prometa na drobno v prvem polletju se jasno odraža manjša investicijska dejavnost. Struktura prodaje po blagovnih skupinah se bistveno ni izpremenila, razen pristitih grupah, ki so letos pasivnejše. Tako so potrošniki iz svojih sredstev za blagovne izdatke potrošili za živila 34,8 %, za tekstil 19,7 %, za usnje in gumo 7,5 % in za kemične predmete 6,6 % - razliko pa za ostalo blago. Upo-

števala manjše dohodke prebivalstva zaradi omejene investicijske dejavnosti je bila kupna moč letos v večji meri realizirana, posebno če upoštevamo povečane neblagovne izdatke.

Trgovina na debelo je zmajala promet za 10,8 %. Pri tekstilnem blagu je zabeležen padec prometa za 19,5 %, pri usnju za 13,5 %, pri kovinskem blagu za 19,7 %, pri steklu in keramiki za 74,4 %, pri kemičnih predmetih za 16 %, pri lesnih izdelkih za 18,5 % in pri gradbenem materialu za 44,5 %. Povečal pa se je promet živil za 8,5 %, promet tobaka in tobanih izdelkov za 21 %, in elektrotehničnega materiala za 2,5 %. Znižanje prometa v trgovini na debelo je pripisovati povečani konkurenci predvsem pri industrijskem blagu, ki zmanjšujejo proizvodnjo, da prodajajo blago mimo veletrgovin neposredno trgovinam na drobno. Tudi kreditna politika je vplivala na promet veletrgovine, kajti povečalo so se krediti trgovin na drobno, krediti veletrgovin pa se niso bistveno spremenili.

premožniku in gimnopski, na
Globokem se nadalje vlada izred-
no kritično stanje. Tu okoli 230
delavcev in delavk nima naj-
osnovnejših sanitarnih prostorov
in naprav. Nikjer ni prostorov,
kjer bi se mogli delavci zbrati
pred odhodom v jame, kjer bi
se preoblekli in po delu umili.
Najteže je v slabem vremenu, ko
prihajajo delavci in delavke na
delo mokri, prav tako pa tudi po
delu odhajajo na domove uma-
zani in mokri. Globoški primer
je tako kričeč, da bo nujno tre-
ba storiti vse, da dobe delavci
vsaj osnovne higiensko-tehnične
in delovne pogoje.

Primerjava obratnih nezgod v lanskem in letošnjem letu tudi pove, da se je število nezgod zmanjšalo, zlasti smrtnih. Medtem ko je bilo lani v tem času 8 smrtnih nezgod, sta se letos primerili samo dve. Sama analiza obratnih nezgod pa priča o tem, da ponekod delavci še vedno premalo upoštevajo varnostne predpise, da ne uporabljajo tistih varnostnih naprav, ki jih imajo itd. V marsikaterem primeru pa je treba dati prav tujim strokovnjakom, ki so prišli iz tujine, da pregledajo naše delovne pogoje in predložijo priporočila, kako jih izboljšati.

Električna sadna sušilnica

V Vidmu ob Štavnici bodo kmalu dogradili v okviru električnega poizkusnega centra sadno sušilnico. Stavbo so prizidali k zadružnemu domu, kjer imajo železno električno peč za kruh in pečivo. Sušilnica je prva take vrste pri nas, zato jo bo treba šele preizkusiti. Sadna sušilnica bo imela več prostorov, kjer bodo sadje pred sušenjem dobro očistili. V sušilnici bodo sadjarji lahko sušili sadje za domače potrebe. Kmetijska zadruga pa bo sušila sadje tudi za trgovino in izvoz. Z moretjo, naprav v sušilnici hitijo, ker je letos precej sadja.

V okviru poizkusnega centra urejujejo tudi javno pralnico, kjer bodo lahko uporabljale vse gospodinjice. P.

Tudi v najbolj privlačne kraje turisti ne bodo prihajali v večjem številu, dokler se znana gostoljubnost Dolenjcev ne bo močnejše občutila tudi v njihovem gostinstvu

Na Dolenjskem pravijo, da so glavni vzrok slabo razvitega turizma na Dolenjskem neurejenost in slabe prometne zveze, slabe ceste in podobno. Temu mnenju je treba delno pritrčiti, ne moremo pa ga popolnoma osvojiti in se vdati v stanje, kakršno je in zaradi tega pustiti v nemar tudi tisto, kar bi turizem na Dolenjskem izboljševalo. Tega ni malo, zato ni napak, če se nekaterih stvari dotaknemo sedaj pred zaključkom letošnje turistične sezone. Zimski meseci bodo dovolj dolgi, da se v njih pripravimo za turistično sezono v letu 1937. Prav je, da pogledalo resničnemu stanju v oči in da na podlagi ugotovitev napravimo zaključke, ki bodo pripomogli, da priključimo v ta del naše domovine tiste turistične kraje, ki jim je Dolenjska priscu, a se zaradi enega ali drugega vzroka ne morejo odločiti, da bi jo mahlnili tjakaj.

Odločimo se za večdnevni izlet Zagradec — Žužemberk — Dolenske Toplice — Novo mesto — Šmarješke toplice — Šmarjeta. Mi mogrede bomo za en dan, ker bomo že v Novem mestu, »skočili« tudi na Gorjance.

Zagradec pred Žužemberkom je malo poznan kraj. Nič posebnega ni, bi dejal človek, ki nima pozna reke Krke od njenega izvira pa do izliva v Savo. Temu zmotnemu mišljenju smo se uprli že po prvem dnevu bivanja v Zagradcu. Krka, ta edinstvena voda

v Sloveniji, doseže v Zagradcu vrhunec svoje romantične poti. Pogled nanjo zbujá v človeku željo, da začne brskati po svoji preteklosti, da išče tista najlepša doživetja v svojem življenju, ki se jih najraje spominja. Zagradški okoliški izleti so lepi, najraje se pa človek vrača v Krki, ki ji nikoli ne zmanjka pripovedovanja. Pri njej lahko odkrije vedno kaj novega.

Mislili smo, da bomo prebili
v Zagradcu le en dan. Računal
smo na tisto, kar daje slab pe-
dolenjskemu turizmu: slaba po-
strežba, nemogoča prenočišča in
podobno. Zmote je bilo za zvr-
hano merico. V gostilni »Pri Ma-
tjažu« ali »Pri Orlu«, kot jo ne-
kateri imenujejo, je takoj ob na-
šem prihodu pristopila k mizi
vjudna gospodinja in nas poba-
rala po željah: »Dober dan vsem
skupaj! Kaj bo novega in kaj do-
brega želite?»

»Kaj pa imate?«
Naštela je vrsto jedi, ki bi
delale čast vsaki ljubljanski go-
stilni. Izbrali smo si ocvrte pi-
ščance. Razumljivo je, da sm-
bili zadovoljni. Cena je bil
zmerna.

V gostilni »Pri Matjažu« stane celodnevna oskrba s prenočiščem vred 250 dinarjev (prosimo, ni pomota: 250 dinarjev). Ležišča so čista in udobna, hrana pestra okusa. Ker smo se o vsem tem sami prepričali, smo morali verjeti.

V Žužemberku se nisimo dolgo ustavili. Menda bo ostal večni podrt. Dokler pa ne bo obnovljen, je tudi beseda o turizmu tega lepega in romantičnega kraja odveč. Za sedaj pada človeku praveš podrtijah v oči predvsem lepa in zelo velika trafikla, ki bi zadovoljala verjetno za eno celotno komuno v Ljubljani. Komu pa korist je tako velika, je težko pogoditi.

Dolenjske Toplice ne vedo kaj posebnega novega povedati. Dokle ne bodo speljali prašno cesto, kjer pelje mimo samega zdravilišča, kjer drugje, bo ta stvar vedno splošna. Pohvaliti je treba upravo zdravilišča za res lepo urejen park med obema velikima zgradbama zdravilišča. Čudovit kotež je to, bil bi pa še lepši, če ne bi bilo poleg ceste. S hrano v zdravilišču pa so gostje in bolniki manj zadovoljni kot s parkom. Tega naj uprava ne pozabi prihodnje leto.

V Doljno Stražo k »Petretu«
bi se pa lahko hodili učiti za go-
stinstvarje, ki imajo posla z go-
stinstvom. Ta gostilna je ohrani-
la vse tiste značilnosti, ki smi-
li še pred vojno srečavali v ste-
vilnih drugih gostilnah. Clove-
ima občutek, kot da bi ga po-
zdravljale tudi stene in okna
lokala. Nevsiljiva prijaznost in
povsod srečuje in tudi potrebnih
govori o poštenih ljudeh, ki ni
poznajo raznih vinskih in jedil-
nih zmazkov. Ni čudo, da se

njej radi ustavljajo ljudje od daleč in od blizu.

Vsako opisovanje Gorjančev je odveč. Kdor koli jih je obiskal, bi se še rad vrnil, če bi bilo v obeh planinskih kočah malo več reda. Saj mogoče tista domačnost, ki gre večkrat za čez mero, ustreza za domačinom, ki prihajajo večkrat v koč, da tamkaj pijančijo, jejo in »delajo« veselice, ni pa to po volji ljudem, ki so vajeni sončne lidne postrežbe v planinskih kočah, kot n. pr. na Gorenjskem a. Stajerskem. Da se razumemo: dolenska gostoljubnost in domačnost je draguljiček, ki ga cenimo prevelika domačnost pa turistom utruja in se je kmalu naveliča. Cene v obeh kočah so razmeroma drage, postrežba pa malomarno.

Mimo Otoča in Struge smaknulo v Šmarjskih Toplicah. Okolica tega zdravilišča nevstijavljiva, ključne izetnosti. Sprehodi po obliki so nepozabni. Drugače je samim zdraviliščem. Človeku naregre v glavo, da se še ni nikomu posrečilo, da bi bazen, ki je bogved kdaj zgrajen, zamenjal z novim, večjim, bolj higieničnim. In kako je s hrano? Zmislimo z rami in stisljamo z ustnicami, pa bomo na vse odgovorili. Oči tudi boli zapuščeno rožnih nasadov. Plevela je več kot česa drugega. Vidi se, da ni rok, ki bi skrbela za gredice in nasade.

Dva ali tri kilometre od zdravilišča je vas Šmarjeta. Nekdajdaleč okoli znana gostinja »P

Karlovska, sedaj bife »Cviček«
je le še senca nekdanje slave.
Naj vam tale razgovor v gostilni
kaj več pove:

»Kaj imate za jesti?«
»Nimamo nič!«
»Imate vsaj kruh?«
»Tudi kruha nimamo!«
»Zakaj ne?«
»Poleti rad zadahne!«

Ta bife je nekakšna »filijala« bližnjega šmarjškega zdravilišča. Če bi imeli v upravi zdravilišča malo več smisla za turizem in gostinstvo, bi se lahko bifejem povezali s telefonom. Zdravilišči kuhinji bi lahko kuhali tudi za bife, saj Šmarjeta ni tako daleč, da tja ne bi mogli odpeljati lonca juhe in drugega, kar bi zlahka prodali v bifeju.

Takizlet pove veliko. Dolenjci se ne spoznajo na turizem. Če mislijo, da jih bo v tem reševal njihova šegavost, se motijo. Na se vendar nekaj naučijo od Gorenjcev, kjer je skoraj vsaka hiša zase lep kotiček, ki da prostor in letniku. Zakaj ne bi tudi na Dolenjskem cveteli nageljni na obrobah, zakaj ne bi bila tudi na Dolenjskem tako lepo urejena dvorišča, kot je to na Gorenjskem in ponekod na Stajerskem.

Marsikak dinar bi padel gozdstvinu v blagajno in marsikak teri kmet bi spravil v žep lep tisočake, če bi se zdramil in pomagal Dolenjski, da prikljče goste. Če pa bo ostalo po starem potem pa naj Dolenjec nikar ne tožijo, da jih svet pozna le ta krat, ko grozde zori in ko motreče v zidanjih.

Štiri mesece zime je več k
dovolj za premislek in za ukrep
On

LEONASIM MLADIN BRALCEM

Mira Miheličeva

VETER

Bilo je poleti, v največji opol-
danski vročini. Vsi v hiši so po-
kosili zaspali, celo muhe v ku-
hinji. Samo Puhek se je nekam
omotično lovil po vrtu, kjer se
ni pod drevesi niti sapica zganila.
Malo prej mu je bila zaklicala
mamica skozi okno: »Puhek, po-
di tudi ti v posteljo! Vsi so šli
spat, celo veter!«

Toda v postelji je strašno
dolčas. Puhek se je premeteno
skril v grmovju in počakal, da
se je mamica naveličala klucati.
Kmalu potem pa je tudi na vrtu
postalo dolčas, zaradi tega, ker
je bilo tako neprijetno tiho. Ve-
ter, ki je drugače vsaj rahlo pre-
gibal listje, da je prijazno šu-
mele in se pogovarjalo s pticami:
šššš... šššš... je menda res ne-
kam odšel in ptice so se poskrile
v svoja gnezda ali kaj. Puhek je
razkril roke, kakor bi razpro-
stri peruti, in začel tako krožiti
okrog velike češnje. Ni vedel, ali
je ptica ali letalo ali metulj ali
mogoče celo veter. Ta misel mu
je bila še najbolj všeč in ko je
tretjič obkrožil češnjo, je zakli-
cal: »Veter, veter!«

»Kaj hočeš?« mu je odgovoril
nekdo potihoma kot rahel dih.

Puhek je obstal in se ozrl. Dve
svetli roki z dolgimi praznimi
prsti sta razgrinjali češnjeve ve-
je, kjer so bile najbolj goste, in
iz temnega zelenja je gledal vanj
obraz neznanega dečka. Imel je
dolge svetlozelene lase, še bolj
nenavadna pa je bila njegova
obleka: tesno prilagajajoča se ma-
jica, ki se je spremenjala, kakor
bi bila sešita iz mavrice. Deček
z obleko vred pa je bil tak, da
si videl skoznj, kakor bi gledal
skozi steklo. Tega se je Puhek
nekoliko prestrašil, ampak fanti-
je ne smejo nikoli pokazati, da se
boje. Zaradi tega je stopil z des-
no nogo naprej, kakor je videl,

da korakajo vojaki, bojevito
vzdignil brado in zaklical: »Kaj
delaš na naši češnji? Ali si prišel
rabutat? Ampak češnje smo že
obrabi, jabolka pa so še zelena in
boš dobil grizo, če jih boš jedel.«

Deček v mavrični majici je

proti morju, kamor bom kmalu
moral odriniti, zakaj tukaj pri-
vas se je zrak ta trenutek začel
ohlajati in tako me vleče s hlad-
nejšega kopna na toplejšo obalo.«

»Le poskusi dvigniti hišo!« je

rekel Puhek jezno, čeprav je bil

ga začel vrteti in vrteti okrog
sebe, da se je vse okrog njega
divje zasukalo, drevesa, hiša in
mamica, ki se je zdajci sklanjala
nad njim in klicala: »Puhek, to-
rej si vendarle zaspal! In kar pod
češnjo na travl!«

Puhek si je pomel očke. Menda
se je res zbudil iz sna. Pogledal
je okrog sebe. Veje nad njim so
se pregibale v veseli sapi: ššš, ššš,
vetra samega pa ni bilo nikjer
več. Najbrž se je vendarle pre-
strašil Puhekove groznice, da ga
bo očka nabil, in jo popihal.

zdrknil ob deblu nizdol, dokler
se ni ustavil na najnižji veji, na
kateri je obsedel, kakor bi se bila
tam obesila meglica. »Smešno!«
je odgovoril. »Jaz sploh ne jem
sadja. Pravzaprav ničesar ne
jem.«

»Ej, naša mamica bi ti že po-
kazala, če ne bi hotel jesti!« je
rekel Puhek. »Vsi pridni fanti
morajo pridno jesti, da postanejo
veliki in pametni kot naš očka.«

Deček s svetlozelenimi lasmi
se je zaničljivo namrdnil. »No, to
bi bilo nekaj posebnega, če bi jaz
postal podoben vašemu očetu z
njegovim trebuhom. Le kako bi
potem še letal?«

Puhek je bil užaljen. »Čemu
pa bi moral letati? Saj nisi ptica
ali veter.«

»Pač, veter sem,« je rekel deček
s svetlozelenimi lasmi, zase-
hul in se pretegnil. »In ti si me
zbudil iz sna, ker si me poklical.
Se ne spominjaš več?«

Toda Puhka so bili bratci že
tolikokrat navlekli, da ni starej-
šim dečkom ničesar več verjel.
Zato je tudi dečku s svetlozele-
nimi lasmi pokazal figo in zakli-
cal: »Samo važnega se delaš!
Važiš, važiš!«

»A, tako?« je rekel deček na
drevesu, napihnil desno lice, na-
šobil ustnice in poslal proti Puh-
ku kratek žvižg. Toda to ni bil
navaden žvižg, ampak kreпка
sapa, ki je Puhka vzdignila ter
odnesla vrh češnje, da je tam ob-
sedel na neki rogovili.

Puhek se je počeno prestra-
šil, se z obema rokama oprjel
veje in zavpil: »Padel bom!«

Deček z zelenimi lasmi je na-
pihnil drugo lice in vnovič žvižga-
joče zapihal. Druga sapa je od-
nesla Puhka spet na tla. »No, ali
zdaj verjameš, da sem veter?«
je potem vprašal.

»Že moram,« je previdno rekel
Puhek.

To, kar sem napravil zdaj s
teboj, je bilo seveda samo igra-
nje,« je rekel Veter in dvignil
nogo navpično v zrak, s konico
nosa pa se je oprl na vejo, na
kateri je malo prej sedel. Tako se
je začel vrteti okrog sebe, poč-
vajoč ves čas na nosu, medtem
ko so vešice in listi okrog njega
vztrepetavali. »Lahko bi bil iz-
ruval tole drevo ali vzdignil hišo
in jo odnesel čez hribe in doline

še zmerom prestrašen. »Potem te
bo naš očka pošeno nabil. Naš
očka je bil partizan in je prema-
gal Nemce in Italijane, pa bo še
tebe!«

Veter se je začel tako smejeti,
da se je nehal vrteti na nosu in
bi bil skoraj padel, da se ni še
pravi čas ujel kar na prgišče
zraka, se usedel na lastno dlan
in se začel zibati na nji po zraku,
kakor bi sedel na gugalnici.

»Ubogi človeški otrok,« je re-
kel, »ali ne veš, da sem jaz tisti,
ki žemem jadralnice po morju,
vrtim kolesa mlinov, pogonjam
stroje v elektrarnah, dvigam na-
to iz globin, namakam polja, pri-
našam in razganjam nevihte ter
valovim morje? Mene ne ulovi
nobena človeška roka, pač pa jaz
lahko ulovim, kogar hočem!« In
prijel je Puhka za obe ročici in

Dirka na škatlah

Vsak udeleženec dobi tri pra-
zne konzervne škatle, na katerih

se mora pomikati naprej, ne da
bi stopil na tla. Na dveh škatlah
stoji, tretjo pa prime in postavi
naprej, da stopi na njo z eno
nogo. Prosto škatlo spet prime in
spet postavi naprej in tako da-
lje. Tako je treba premeriti sodo.
Tisti, ki pride najprej na cilj, je
zmagovalc.

Zgodba O NEUMNEM BRIVCU

Nekoč je živel trgovec, ki je
bil tako bogat, da ni mogel sam
prešteti svojega bogastva. Bolj
ko se je staral, bolj je postajal
otožen. »In kaj imam od svojega
bogastva,« si je dejal. »Slednji
pankar ali kovač užije tisočkrat
več veselja ko jaz. Toda preden
umrem, si le privoščim neko ve-
selje. Vse, kar imam, bom razdal
beračem!«

In tako je storil. Ničesar ni
zadržal, le hišico, v kateri je po-
slej živel s svojim služnikom.
Tako je iz mesta zbežalo ubožstvo,
kajti berači so po ulicah prepe-
vali in celo slepci so sedeli po
pivnicah, kjer so plesale ljubke
plesalke.

Nekoč pa se je trgovcu
pokazal v sanjah starec in rekel:
»Jaz sem duh tvoje sreče. Vse,
kar si imel, si razdal, zato bodi
poplačen. Glej, jutri si bom na-
del obleko bramana in ti prišel
naproti. Ti vzemi palico in me
udari po glavi. Padel bom mrtev
na tla. Odnesi me v skrit kot tvo-
je, sobe in me položi na tla. Ka-
dar boš potreboval denar, odreži
kos mojega trupla, ki se bo tak-
oj spremenil v kos zlata.«

Drugo jutro je odšel trgovec
k brivcu, da bi mu ostrigel bra-
do. Komaj je sedel, glej, že vstopi
v brivnico braman. V hipu je
skočil trgovec s stola in ga ubil.

Ko je brivec to videl, je bil
zaprepasčen, trgovec pa je bra-
manu odrezal prst, ki se je iz-
premenil pri priči v zlato. Tega
je dal osuplemu brivcu in mu
zabícal, naj o tem molči ko grob!

A ta brivec je bil zares top-
ček! Misli si je, da je treba le
ubiti kakega bramana in že imaš
zlata na pretek. Pijan od sreče,
da je takšno skrivnost, je povabil
vsakogar, ki se je ta dan pri-
njem bril, naj ga zvečer zagotovo
obišče.

Ali vam je znano, da...

...je domovina pomaranče Ki-
tajska? Od tod so jo šele prinesli
v Evropo, in sicer v 16. stoletju.

...ima FLRJ v Evropi naj-
boljše pogoje za proizvodnjo alu-
minija? Letno izvažamo iz naše
države okoli pol milijona ton bok-
sita (tona po 6 dolarjev) iz ka-
terelega kemične tovarne izločajo
glinico, iz te pa s pomočjo elek-
trolyze čisti aluminij. Precej pro-
damo tudi čistega aluminija, ki
nam ga druge države plačajo po
500 dolarjev za eno tono.

...nsebuje 1 kg sladkorja oko-
li 150 kock?

...dosežejo počasih nekateri bi-
seri težo tudi nad 1 kg?

...obstoja ob naših plonih
kanalih in rekah 42 manjših in
82 večjih pristanšč?

...so ladijska sidra iznašli v
6. stoletju n. e.?

Moj resnični doživljaj

Ko sem bila še zelo majhna, mi je umrla mamica.
Nič se je ne spominjam. Pripovedovali so mi o njej
drugi ljudje. Stara sem bila skoraj dve leti, pa še
nisem shodila. Neka tovarišica me je vztrajno vodila
pri hoji. In glej! Nekega dne sem naredila štiri korake
od nje do bolne mamice. Mamica je ganjena zajokala
in vsa srečna rekla:

»Zdaj vidim, da si bo moja Majdka lahko služila
kruh.«

Po tem dogodku mi je umrla mamica. Ni me spre-
mljala pri mojih nadaljnjih korakih. Čeprav sem že
stara 16 let, vem, da nihče ne more dati tega, kar
more dati mamica.

Majda Svaljšak
Prehodni mladinski dom, Kodeljevo

(Orientalška)

Seveda je bilo zvečer pri briv-
cu dosti ljudi in vmes tudi neki
braman. Brivec je možu pustil
veselje, da je povečerjal z njim
do kraja, nato je izvlekel izpod
stola krepelo in ga silovito lopni
po glavi. Mož je takoj nezavesten
padel na tla, presenečenje gostov
pa je bilo brezmejno. »Kaj poč-
...

neš!« so kričali nađenj, stega mo-
ža smo spoštovali, še pred nekaj
minutami smo ga cenili in ljubili,
ti pa si ga ubil!«

Zgrabili so brivca in ga z br-
cami peljali pred sodnika.
Tu je povedal, kaj se je pri-
petilo trgovcu in da ni mislil
slabega, le tako je hotel storiti,
kakor je bil videl trgovca. Sodnik
je poslal po trgovca.

»POLENO«

Udeleženci posejajo v krogu
na tla in potegnijo noge k sebi.
Sredi med njimi stoji »poleno«,
deček, ki se naredi povsem tr-
dega. Tega zdaj sujejo na vse
strani, da pade na enega ali
druga, vsak ga seveda odrine.
Stopala mora obdržati vedno na
istem mestu, roke pa trdno pri-
ročene.

Branko Semen:

VECERNA USPAVANKA

Nič se ne boj
srček ti moj,
jaz sem kot sanja
vedno s teboj.

Kadar se zvezde
svetle prižejo,
tvoj se očke
v moje zazrejo,
tvoj se očke
mi nasmejijo,
tvoj se roke
mojih lovijo...

Nič se ne boj
srček ti moj,
saj sem pri tebi
tudi nocoj.

KROGI

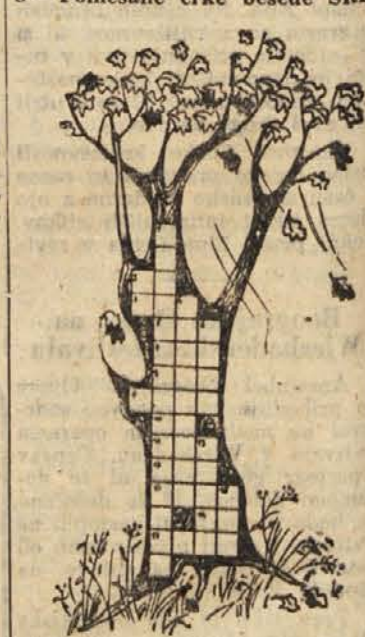
Vsota vsakega kroga mora
znašati 13. Poiščite neznanke X,
X₁, X₂, X₃, X₄, X₅.

Toda trgovec ni maral, da bi
zvedeli njegovo skrivnost. »O, so-
dnik!« je vzkliknil. »Zaradi tako
oslarje me kličeš zdoma? In še
kaka oslarja je to! Človeško
truplo naj se izpreminja v zlato?
Pošlji vendar tega ubožca k
zdravniku, jaz pa naj pojdem
mirno domov!«

Sodnik in porotniki so spre-
jeli ta predlog. Brivca so poslali

NAGRADNA KRIŽANKA »JESEN«

VODORAVNO:
2—vzklik začudenja. 3—Re-
ka v Afriki 5—Osební zaimek v
4. skl. 7—ena izmed strani neba-
8—Pomešane črke besede SRB-

9—Zobje slonov, ki jim daleč
štrlijo iz zgornje čeljusti. 10—
Vzklik bolečine. 11—Osební za-
imek. 13—Stevnik. 14—Lépo.
16—predlog. 17—osel dela.

NAVPIČNO:
1—Jezero v Sloveniji. 2—
osební zaimek. 4—glavno mesto
ene izmed naših republik. 6—
Madžari — z drugo besedo. 12—
Postaja na progi Ljubljana—Zi-
dani most. 15—mldva — z dru-
go besedo.
Kdor bo križanko »Jesen« pra-
vilno rešil in bo izžreban, bo pre-
jel nagrado.

O DIKLECIJANU

Rimski cesar Dioklecijan,
(284—305), ki je bil doma iz Dal-
macije, se je po dvajsetletnem
vladanju odpovedal prestolu in
se vrnil v svojo rodno deželo.
Blizu Solina si je sezidal ogrom-
no palačo, kjer je preživel zadnja
leta svojega življenja. Tu se je
ukvarjal samo z vrtnarstvom in
imel pri tem lepe uspehe. Vsi po-
skusi, da bi ga vrnili na cesarski
prestol, so se izjalovili.

Pilot si gradi letalo

Piše in riše Stancar Marjan,
star 14 let, Jezersko, Gorenjsko

Ko se je Milan vračal iz šole,
je rad zavlil na letališče, kjer so
pristajala večja in manjša letala.
Smel si jih je pa le od daleč
ozledati.

Vendar mu je pa uspelo, da
je neko nedeljo v svoji podstres-
ni sobici načrte o gradbi letala
dovršil. Sedaj je bilo treba te
načrte uresničiti.

Milan je imel v sebi trdno
vero in pogum in niso ga zbe-
gale zbadljive besede sošolcev:
»No, pilot, kaj sanjaš?« Nika-
kor ne.

V prostem času je začel zbi-
rati deske, žeblice, žico in tudi
druge odpadke, a zanj koristne
predmete. Vse to je na ročnem
vozličku vozil domov.

BLAGO SVETOVNEGA SLOVESA MUDI **MOTOKOV**

- IZDELKI AVTOMOBILSKE INDUSTRIJE
- OPREMA AVTOMOBILOV IN MOTOCIKLOV
- KOLESA IN POSAMEZNI DELI
- STROJI • NAPRAVE • PRIPRAVE IN ORODJE ZA DELAVNICE
- KUHINJSKI STROJI IN NAPRAVE ZA OBRATNIŠKE OBRATE
- EMAJLIRANA POSODA IN EMAJLIRANI LITI PREDMETI
- TEHNIČNA GUMA IN USNJE

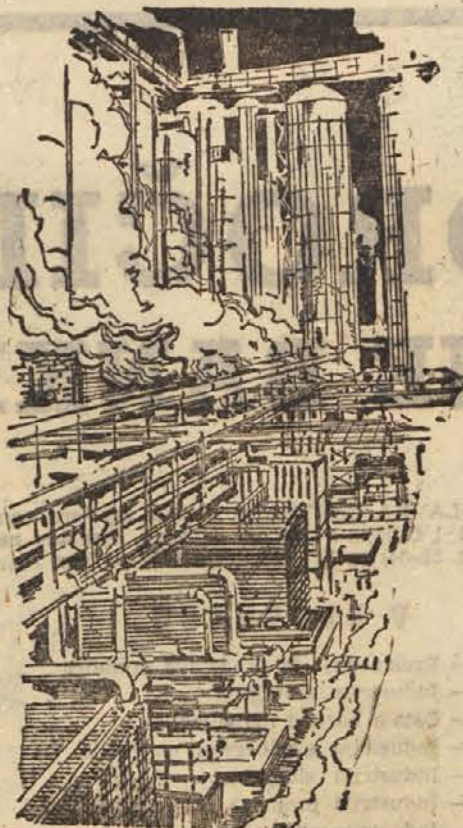
Bogata izbira — vedno visoka kakovost

Prepričajte se o tem na razstavi v Zagrebu

MOTOKOV

PRAGA — ČEŠKOSLOVAŠKA

1206

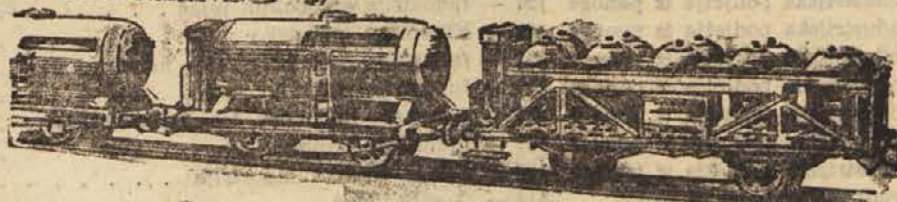

VSE IZDELKE ČEŠKOSLOVASKÉ
ORGANSKE IN ANORGANSKE
KEMIJE, FARMACEVTSKE SPE-
CIALITETE IN SIROVINE, KI
JIH BOSTE VIDELI NA

ZAGREBŠKEM VELESEJMU

OD 7. DO 21. IX. 1956

DOBAVLJA

CHEMAPOL

PANSKA 9 • PRAGA II
ČEŠKOSLOVAŠKA

1208

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

Četrtek, dne 13. septembra: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.
Petek, dne 14. septembra: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

KINO

PARTIZAN: Francoski film: »Stopnišče za služkinjo«.
UDARNIK: Amer. barvni film: »Proč od Diabla«.

Umetnostna galerija. Razstava slikarja Avgusta Cernigoja. Razstavljenih je nad 180 del znanega tržaškega slikarja: olj, akvarelov, risb in grafik. Razstava je odprta dnevno od 10–18 v času od 9. do vključno 23. septembra (ob nedeljah do 13. ure).

Poročili so se: Bogoljub Rus, 29 let, strugar, in Marija Dupalo, 30 let, delavka; Ivan Škorjanc, 22 let, carinik, in Marija Ljubi, 18 let, namestnica; Ludvik Oslin, 39 let, krojaški pomočnik, in Justina Kumer, 35 let, šivilja; dr. Vekoslav Kramberger, 31 let, zdravnik, in dr. Neva Zidar, 33 let, zdravnica; Borut Irgolič, 26 let, novinar, in Margareta Varl, 28 let, knjigovodkinja; Anton Tanšek, 23 let, strugar, in Terezija Dominko, 31 let, tkalka; ing. Peter Zmazec, 26 let, strojni inženir, in Meta Ostaneč, 25 let, tekstilna risarka; Franc Šilec, 36 let, železničar, in Marija Korez, 35 let, navijalka; Janez Breznik, 45 let, zidar, in Gabriela Majcen, 36 let, gospodinja; Franc Steger, 30 let, škrobllec, in Terezija Sivka, 18 let, frizerka; Peter Čebokli, 21 let, zobotehnik, in Albina Roškar, 19 let, frizerka; ing. Milan Uršič, 27 let, strojni inženir, in Veronika Vanovšek, 23 let, tehnična risarka; Henrik Zlat, 23 let, strojni tehnik, in Vidovca Bekič, 25 let, delavka; Feliks Salamun, 26 let, bolničar, in Ana Szeriatz, 33 let, biljeterka; Franc Lesnik, 25 let, monter, in Veronika Trunkl, 23 let, tkalka; Milan Wohlmüt, 22 let, monter, in Marija Kamenik, 22 let, posestniška hiša; Stanko Ferenc, 22 let, carinik, in Viktorija Vrh, 20 let, šivilja; Ivan Majerčič, 24 let, kovač, in Angela Viher, 21 let, prisukovalka; Ivan Ferk, 27 let, kovač, in Angela Bogme, 29 let, tkalka; Franc Jugovec, 22 let, brusilec, in Jožefa Geršak, 21 let, medicinska sestra; Stanislav Junež, 39 let, diplomiran pravnik, in Alojzija Korovec, 35 let, namestnica; Vladimir Stepanovič, 27 let, pravnik, in Angelina Galilej, 33 let, kozmetičarka; Anton Bajt, 25 let, pilinar, in Marija Pisanec, 35 let, bolniška strežnica.

CELJSKE VESTI

KINO

»UNION«: Jugosl. film: »Obleganje«.
»METROPOL«: Amer. barvni film: »Saskatchewan«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Ameriški barvni film: »Nežna pesma«. Predstava ob 20.

IZ ZALČA

Ital. film: »Za spušenimi zavesami«. Predstava ob 20.

DROBNI OGLASI

RAZPIS. Akademija za glasbo v Ljubljani razpisuje mesto honorarnega predavatelja za orgle. — Prošnje z dokumentacijo sprejema rektorat AG do 25. septembra 1956.

USTREZNO ZAPOSILITEV. Išče administrativni pristav, vešč tudi poslov v davčni stroki, kjerkoli na področju LRS. Naslov v upravi LP pod »Vestene«. 1922

STAREJSO ŽENSKO od 35 do 45 let, za pomoč v gospodinjstvu, iščem za takojšnji nastop. Plača 4000 din s hrano in stanovanjem. Ponudbe v podružnico LP v Kopru pod »Stalno«. Ko 77

ELEKTROINŽENIR sprejme honorarno zaposlitev, lahko tudi v dopoldanskem času. Ponudbe v upravo LP pod »Elektroinženir«. 3480

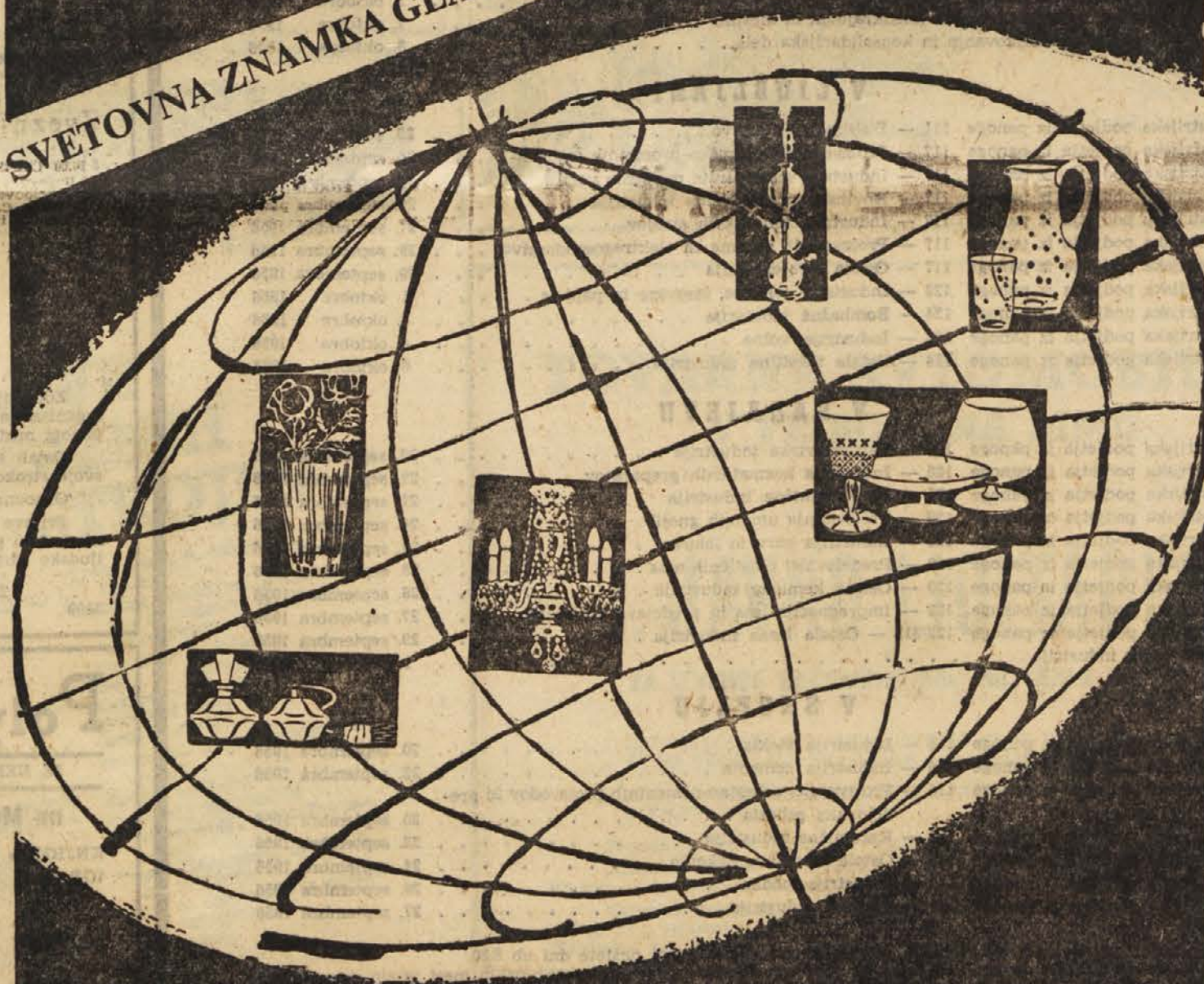
TOVORNI AVTO CHEVROLET, Kipper, 4-tonski, dobro ohranjen, ugodno prodam ali dam v najem. Ponudbe na Umer Jordan, Skočjan pri Kopru 38. Ko 78

SIMAR STROJ ZA ORANJE ugodno prodam. Ogled ob sobotah in nedeljah. Koper, Nardinjeva ulica 4. Ko 73

STANOVANJE, dvoiplošno, komfortno, v vili, s posebnim vhodom, v Zagrebu, zamenjam za podobno v Ljubljani. Selitev plačam. Ponudbe pošljite v upravo lista pod »Izredna prilika«. 3478

IZJAVLJAM, da nisem plačnik dolgov svoje žene Ivane Kovač. — Stane Kovač, Ljubljanska 68, Domžale. 3479

SVETOVNA ZNAMKA GLASSEXPORTE

SVETOVNA ZNAMKA

Češkoslovaško steklo zmaguje s kvaliteto — izvedbo — ceno

DOBAVLJAMO:

kalijevo steklo — svinčeno steklo — stisnjeno steklo — kristalno blago — razsvetljavno steklo — lestence — laboratorijsko steklo — tehnično steklo — ploščato steklo — stekleno embalažo

OBISČITE NAS NA ČEŠKOSLOVASKI RAZSTAVI NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU OD 7. DO 21. SEPTEMBRA 1956

GLASSEXPORTE

ZUNANJETRGOVINSKO PODJETJE ZA IZVOZ STEKLA, 1. VACLAVSKE NAM. PRAGA II — ČEŠKOSLOVAŠKA

1205

SPOROČILO

NARODNE BANKE FLRJ

NARODNA BANKA FLRJ — GLAVNA CENTRALA sporoča zainteresiranim gospodarskim organizacijam, da bo prodaja deviznih sredstev po točki 1 Odloka o prodaji deviznih sredstev na posebnih sestankih deviznega obračunskega mesta (Uradni list FLRJ št. 50-54) za IV. četrtletje 1956 po tem redu:

V BEOGRADU

za industrijska podjetja iz panoge	112 — Proizvodnja in predelava premoga	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	115 — Industrija aluminija	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	115 — Ostala barvna metalurgija	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	121 — Industrija gradbenega materiala	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija sladkorja	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija premoga	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija alkoholnih pijač	27. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Klavniška industrija	27. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija predelave sadja in zelenjave	29. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija ribjih konserv	29. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija bonbonov, čokolade in keksov	1. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Industrija škroba	1. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	127 — Ostala živilska industrija	3. oktobra 1956
za gradbena podjetja iz panog	413 — Gradbeništvo	4. oktobra 1956
za gotova zdravila in medicinske instrumente		6. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	114 — Črna metalurgija (železarne)	8. oktobra 1956

V ZAGREBU

za industrijska podjetja iz panoge	119 — Kablovska industrija	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	119 — Radio industrija in proizvodnja žarnic	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	119 — Industrija telefonskih naprav	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	119 — Ostala podjetja elektroindustrije	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	113 — Proizvodnja nafte	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	113 — Uvoz naftinih derivatov	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	125 — Industrija usnja in obutve	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	126 — Industrija gume	27. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	128 — Ostala grafična industrija	29. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	128 — Proizvodnja embalaže iz lepenke	1. oktobra 1956
za podjetja javnega, cestnega prometa (medkrajevni in mestni)		1. oktobra 1956
za podjetja za geološka raziskovanja in konsolidacijska dela		3. oktobra 1956

V LJUBLJANI

za industrijska podjetja iz panoge	111 — Elektrogospodarstvo	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Proizvodnja železniško-prometnih sredstev	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Industrija motorjev in motornih vozil	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Kovinska predelovalna industrija	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Industrija kmetijskih strojev	27. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Proizvodnja opreme za elektrogospodarstvo	29. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	117 — Ostala strojegradnja	29. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	123 — Industrija celuloze, lesovine in papirja	1. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	124 — Bombažna industrija	3. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	124 — Industrija volne	4. oktobra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	124 — Ostala tekstilna industrija	6. oktobra 1956

V SARAJEVU

za industrijska podjetja iz panoge	120 — Farmaceutska industrija	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Industrija kozmetičnih preparatov	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Velikokemična industrija	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Proizvodnja umetnih gnojil	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Industrija barv in lakov	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Predelovalci plastičnih mas	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	120 — Ostala kemična industrija	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	122 — Impregnacija lesa in predelava plutovine	27. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	122/313 — Ostala lesna industrija	29. septembra 1956
za podjetja vojne industrije		1. oktobra 1956

V SKOPLJU

za industrijska podjetja iz panoge	116 — Industrija stekla	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	116 — Industrija cementa	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	116 — Proizvajalci azbestno-cementnih proizvodov in predelovalci azbesta	20. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	116 — Keramična industrija	22. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	116 — Ostala predelava nekovin	24. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	129 — Industrija tobaka	26. septembra 1956
za industrijska podjetja iz panoge	130 — Filmska industrija	27. septembra 1956

Sestanki na deviznih obračunskih mestih se začnejo zgoraj naštetih dni ob 8.30.

Pravico do nakupa deviznih sredstev na posebnih sestankih deviznih obračunskih mest imajo gospodarske organizacije neposredno, v kolikor so registrirane pri enem izmed deviznih obračunskih mest v državi, v kolikor niso, potem pa prek podružnice Narodne banke FLRJ, pri kateri imajo svoj tekoči račun, ali pa prek druge gospodarske organizacije, v kolikor je ta registrirana pri enem izmed deviznih obračunskih mest. Kadar ena gospodarska organizacija pooblašča drugo gospodarsko organizacijo za nakup deviz, naj ji izda pooblastilo v dveh izvodih, s katerim jo pooblašča, da za njen račun in v njenem imenu lahko polnomojstveno in nepreklicno kupi devize na določenem posebnem sestanku deviznih obračunskih mest.

Uvozna — izvozna podjetja, ki so pooblaščená za uvoz gotovih zdravil in medicinskih instrumentov, v kolikor ne sodelujejo direktno pri nakupu deviz, lahko kupijo devize tudi prek Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino, pri kateri imajo svoj tekoči račun.

Pooblastila ne morejo biti splošna, temveč samo za posamezne določene sestanke.

Pooblastilo naj vsebuje:

- točen naziv devize in znesek deviz za nakup;
- pogoji nakupa (limit, prek katerega ni mogoče postavljati zahtevkov, ali nakup po določenem oziroma najugodnejšem tečaju, rok do katerega velja nalog in drugo);
- nalog, kateremu deviznemu računu naj se odobre kupljene devize;
- nalog, čigav dinarski račun je treba zadolžiti za protivrednost kupljenih deviz.

Opozarjamo, da imajo v skupini »Proizvodnja opreme za elektrogospodarstvo« pravico do nakupa deviz tista proizvodna podjetja, ki so v seznamu, ki ga je izdal Zvezni zavod za gospodarsko planiranje in je dostavljen Zvezni industrijski zbornici v Beogradu.

V skupini »Ostala živilska industrija« imajo pravico do nakupa deviz samo industrijska podjetja — proizvajalci kavov, testen, paprike in industrijske mlekarne.

Beograd, 11. septembra 1956.

Iz Narodne banke FLRJ — Glavna centrala

3372

Okrajni ljudski odbor KOPER

razpisuje

ustno javno licitacijo

za prodajo dveh osebnih avtomobilov

ki bo v Kopru dne 20. septembra 1956 ob 10. uri
in sicer za:

osebni avto znamke »FIAT-1400«

IZKLICNA CENA 2.500.000 DIN

osebni avto znamke »FIAT-1400«

IZKLICNA CENA 3.000.000 DIN

Avtomobila sta na ogled v garaži Okrajnega ljudskega odbora Koper.

Na licitaciji smejo sodelovati državne ustanove, gospodarske, zadržne in družbene organizacije.

Pred začetkom licitacije morajo sodelujoči predložiti pismeno pooblastilo.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

GENERALNA DIREKCIJA JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIC

razpisuje drugo javno licitacijo za nabavo:

100 novih 2-osnih tovornih vagonov za normalni tir serije Gb (brodnjača)

300 novih 4-osnih tovornih vagonov za normalni tir serije Jab, režim S

Proračunska vsota 1.200.000.000 dinarjev.

Dobavni rok do konca leta 1958.

Licitacija bo v gospodarskem oddelku Generalne direkcije Jugoslovanskih železnic v Beogradu, Nemanjina 6-III, soba 571, dne 1. oktobra 1956 ob 10. uri, in sicer po pogojih, objavljenih v Uradnem listu LR Srbije št. 34 z dne 21. julija 1956 in v »Borbi« dne 19. julija 1956.

Iz Generalne direkcije Jugoslovanskih železnic

3298

Beograd, GD št. 3260/56

Zvezni zavod za ljudsko zdravstvo

sprejme v službo:

**več zdravnikov
arhitekta
sanitarnega inženirja
pravnika in
ekonomista**

Zdravniki morajo imeti izkušnje iz kateregakoli področja organizacije zdravstvene službe, oziroma željo posvetiti se tej panogi medicinske znanosti.

Ostali strokovnjaki naj bi imeli prav tako izkušnje iz svoje stroke.

Osnovna plača po uredbi, dopolnilna po dogovoru.

Prijave z obsežnimi podatki o kvalifikacijah pri dosedanjem delu pošljite do konca sept. 1956 Zveznemu zavodu za ljudsko zdravstvo, Beograd, Savska ulica 35.

ZVEZNI ZAVOD ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO

3299

Polygrafski izdelki

IZ NEMŠKE DEMOKRATİČNE REPUBLIKE

na Mednarodnem velesejmu v Zagrebu

KNJIGE • REPRODUKCIJE • GRAMOFONSKÉ PLOŠČE
IGRALNE KARTE • DOPISNICE • FILATELISTIČNI
ALBUMI

OBIŠCITE NAS RAZSTAVNI PROSTOR V DVORANI F

**DEUTSCHER BUCH — EXPORT
UND — IMPORT GMBH**

LEIPZIG C 1 — LENINSTRASSE 16

1162

Komisija za štipendije pri podjetju »INDUSTRIJA
PLATNENIH IZDELKOV JARSE« — POSTA DOMŽALE,
razpisuje na temelju čl. 7, 11 in 27 temeljnega zakona o št-
pendijah naslednje

štipendije

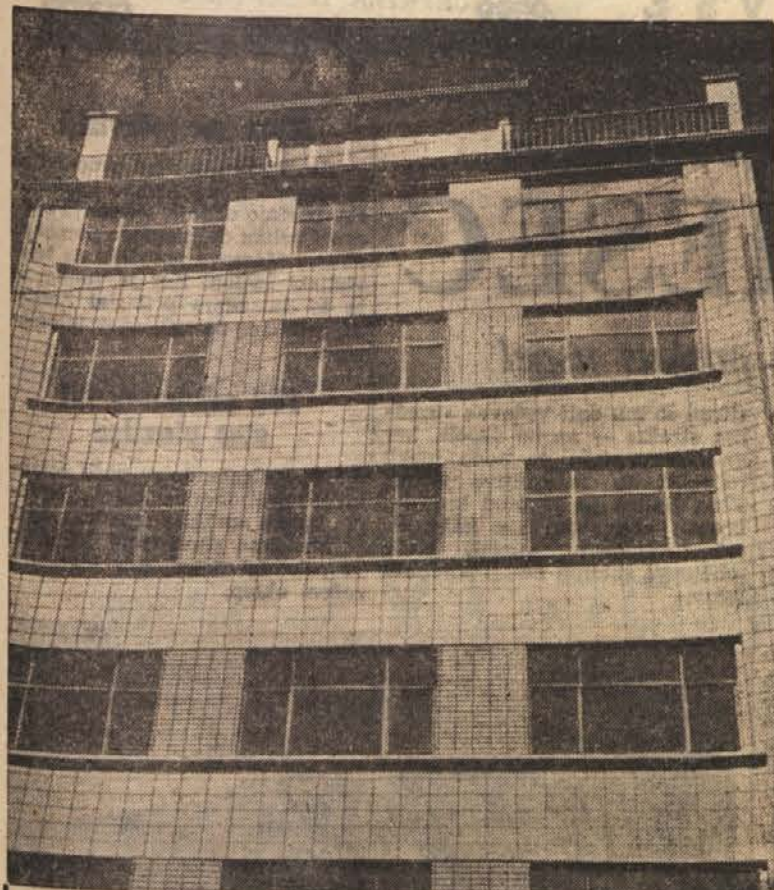
- 2 štipendiji za ekonomsko fakulteto
- 2 štipendiji za tehniško fakulteto — tekstilna smer,
- 1 štipendijo za pravno fakulteto
- 2 štipendiji za srednjo tehniško tekstilno šolo — tkal-
ski odsek
- 2 štipendiji za srednjo tehniško tekstilno šolo — apar-
aterski odsek

Prošnjo za podelitev štipendije pošljite na upravo pod-
jetja najpozneje do 20. oktobra 1956. Prošnji priložite tele
listine:

- prepis zadnjega šolskega spričevala;
- potrdilo o vpisu v šolo (fakulteto);
- potrdilo o otroškem dodatku ali potrdilo o premoženjskem stanju; in d) potrdilo, da še ne prejema štipendije.

Pri dodeljevanju štipendije imajo prednost sirote iz NOV
in otroci staršev, ki so zaposleni v tem podjetju.

Komisija za štipendije

**Po svetu
kupujejo
češkoslovaške
keramične
surovine**

Kaoline, barvaste
prsti in vse vrste
keramičnih surovin

- cement
- zemeljske barve
- izolacijski materijal
- kamnito orodje za keramično industrijo
- topljivi bazalt
- kmetijsko kamnito orodje

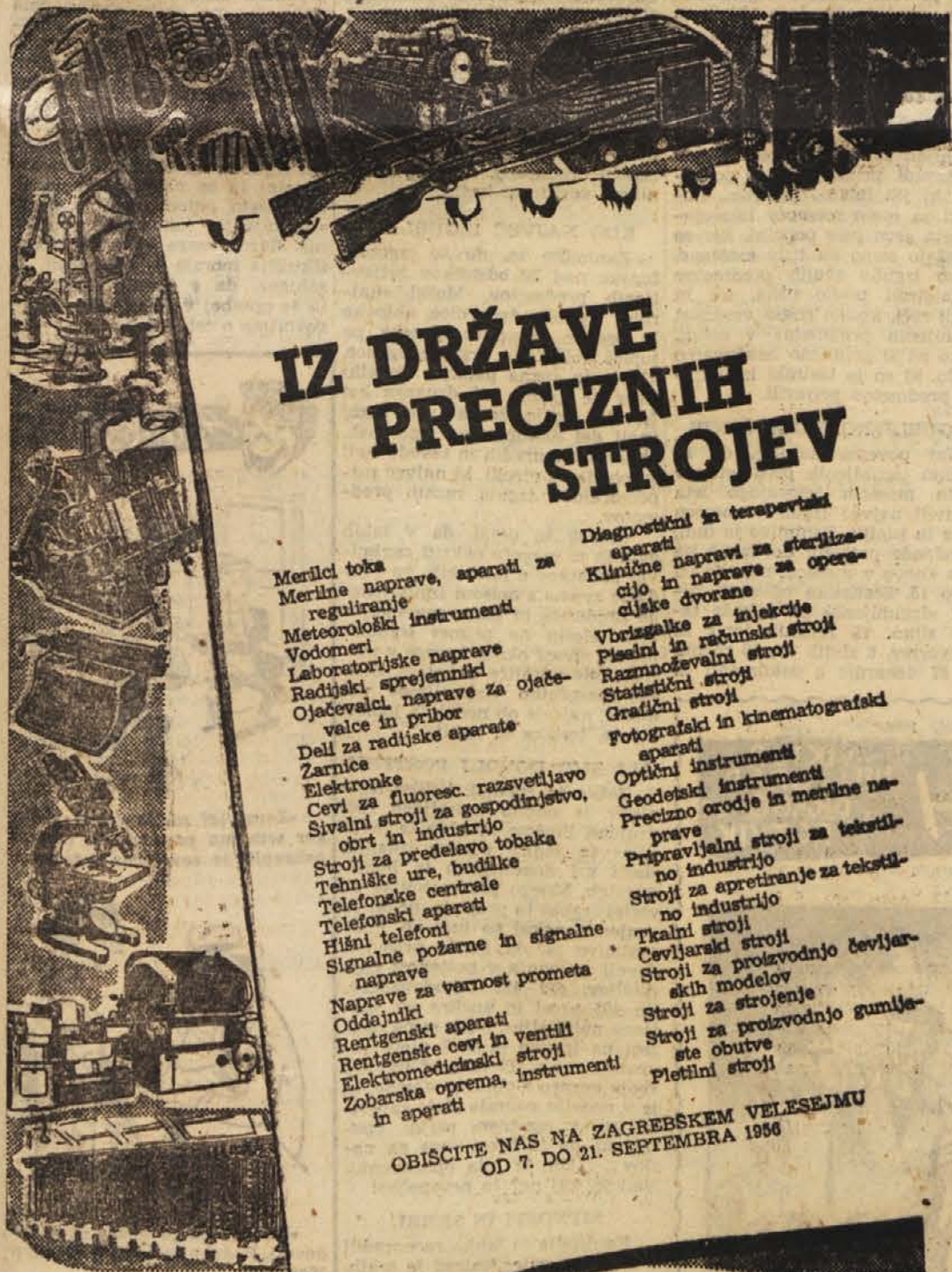
IZDELKE ZA BRUŠENJE: brusilne plošče, brusilni papir in brusilno platno, zobarske brusilne plošče ~ Umetne porcelanske zobe in zobe iz smole ~ GRADBENO KERAMIKO: stenske in podne ploščice, mozaik, ploščice za oblaganje fasad, ploščice odporne proti mrazu in kislinam ~ SANITARNO KERAMIKO: umivalnike, stranišča, lavaboe itd. ~ OGNJAVZDRŽNE IZDELKE: šamotno-silikatne in magnezitne opeke ~ TEHNIČNI PORCELAN: električni porcelan za nizko in visoko napetost, laboratorijski porcelan, porcelan za vlečenje niti za tekstilno industrijo, keramične kondenzatorje ~ IZDELKE IZ AZBESTNEGA CEMENTA: valovite in ravne ploščice, tlačne in odvodne cevi ~ STREŠNO OPEKO ~ PORCELAN ZA POTROŠNJO: vse vrste potrošnega porcelana in kamnitega blaga, figure itd.

PODROBNA OBVESTILA VAM DAJE

Češkoslovaška keramika

zunanjetrgovinsko podjetje za uvoz in izvoz keramičnega blaga
PRAGA — ČEŠKOSLOVAŠKA

OBISČITE NAS RAZSTAVNI PROSTOR NA VELESEJMU V ZAGREBU
OD 7. DO 21. SEPTEMBRA 1956 1220

**IZ DRŽAVE
PRECIZNIH
STROJEV**

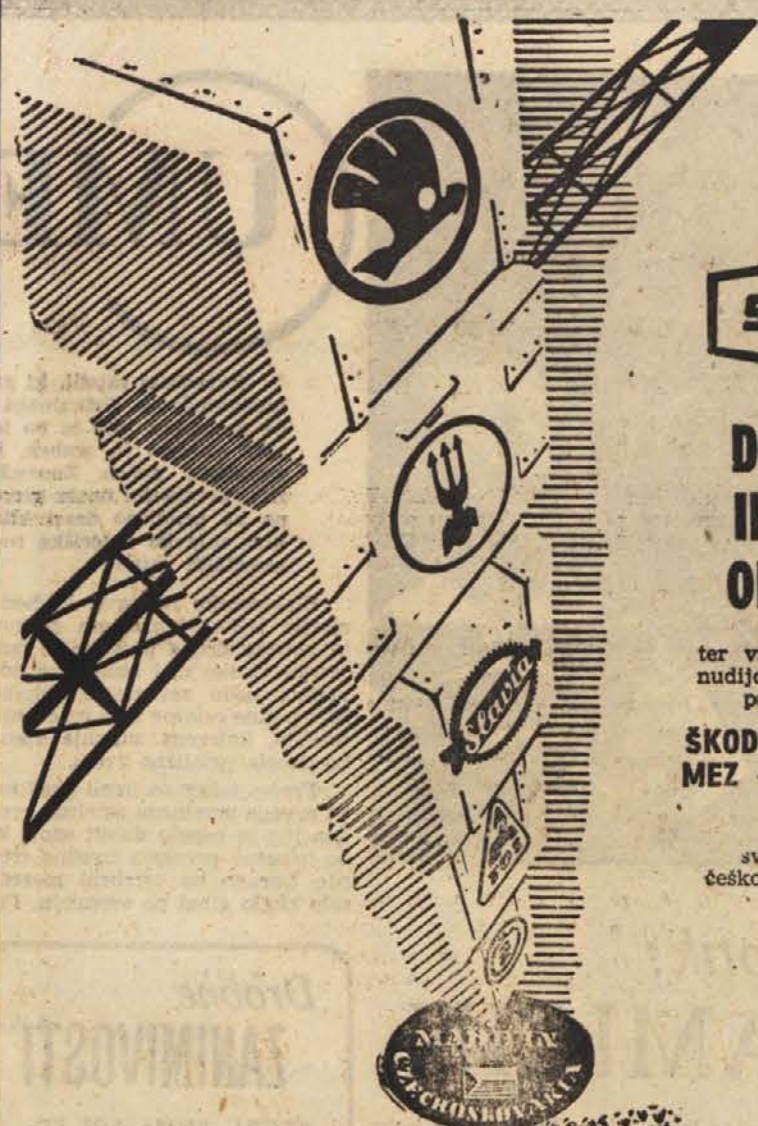
<p>Merilci toka
Merilne naprave, aparati za reguliranje
Meteorološki instrumenti
Vodomeri
Laboratorijske naprave
Radijski sprejemniki
Ojačevalci, naprave za ojačevalce in pribor
Deli za radijske aparate
Žarnice
Elektronke
Cevi za fluoresc. razsvetljavo
Sivalni stroji za gospodinjstvo, obrt in industrijo
Stroji za predelavo tobaka
Tehniške ure, budilke
Telefonske centrale
Telefonski aparati
Hišni telefoni
Signalne požarne in signalne naprave
Naprave za varnost prometa
Oddajniki
Rentgenski aparati
Rentgenske cevi in ventili
Elektromedicinski stroji
Zobarska oprema, instrumenti in aparati</p> | <p>Diagnostični in terapevtski aparati
Klinične naprave za sterilizacijo in naprave za operacijske dvorane
Vibriralka za injekcije
Pisalni in računski stroji
Razmnoževalni stroji
Statistični stroji
Grafični stroji
Fotografski in kinematografski aparati
Optični instrumenti
Geodetski instrumenti
Precizno orodje in merilne naprave
Pripravljalni stroji za tekstilno industrijo
Stroji za apretiranje za tekstilno industrijo
Tkalni stroji
Čevljarški stroji
Stroji za proizvodnjo čevljar-skih modelov
Stroji za strojenje
Stroji za proizvodnjo gumijaste obutve
Pletilni stroji</p> |
|--|--|

OBISČITE NAS NA ZAGREBSKEM VELESEJMU
OD 7. DO 21. SEPTEMBRA 1956

KOVO

PRAGA
Češkoslovaška

1204

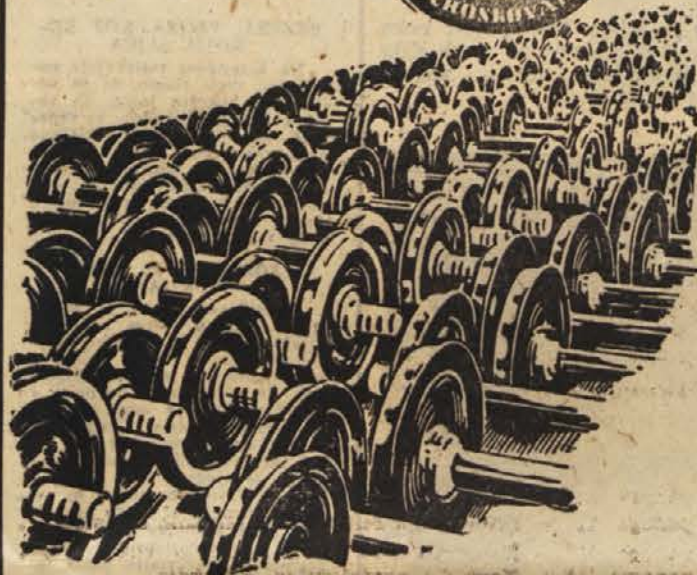
STROJEXPORT

**DOLGOTRAJNO
IN NEMOTENO
OBRATOVANJE**

ter vse druge prednosti, ki jih nudijo prvovrstne tehnične naprave, Vam zagotovijo

**ŠKODA - ČKD - TOS - MAS
MEZ - SIGMA - SLAVIJA -
DIESEL**

svetovno znane znamke
češkoslovaške težke industrije

IZKLJUČNI IZVOZNIK:

STROJEXPORT-PRAGA
Češkoslovaška

OBISČITE ČEŠKOSLOVAŠKO
RAZSTAVO NA MEDNAROD-
NEM VELESEJMU
V ZAGREBU, KI BO

OD 7. IX. DO 20. IX. 1956 980

**TOVARNA AVTOMOBILOV
V PRIBOJU NA LIMU**

razpisuje

I. JAVNO LICITACIJO

ZA IZVEDBO GRADBENIH DEL PRI TEHLE OBJEKTIH:

1. ZAVAROVANJE TOVARNE AVTOMOBILOV IN NASELJA PRED VISOKO VODO REKE LIM. Proračunska vsota 139,194.627 dinarjev
2. REGULACIJA POTOKA »PODOSOJAČKI POTOK«. — Proračunska vsota 30,928.000 dinarjev

Ponudbe je treba vlagati za vsak objekt posebej.
Licitacija bo dne 1. oktobra 1956 ob 10. uri v pisarni Kapitalne izgradnje Tovarne avtomobilov v Priboju na Limu.

Tehnična dokumentacija in splošni pogoji za prevzem in izvršitev gradbenih del so od 1. septembra 1956 dalje na ogled vsak delavnik od 10. ure naprej v pisarni Kapitalne izgradnje Tovarne avtomobilov v Priboju na Limu.

Pravico do sodelovanja pri tej licitaciji imajo vsa gradbena podjetja v okviru svoje dejavnosti, ki dokažejo, da so kot taka registrirana in da so doslej izvajala dela te vrste.

Pisмени ponudbi mora ponudnik priložiti:

1. garantno pismo Narodne banke o vplačani kavčiji v znesku 2% vrednosti ponujene vsote;
2. pismeno izjavo, da so mu znani pogoji licitacije in projektni elaborat ter pristane, da bo po njih licitiral;
3. dokazilo o vplačani taksi občini Priboj na Limu za sodelovanje pri licitaciji;
4. dokazilo o registraciji podjetja;
5. Dokazilo o sposobnosti podjetja za izvedbo te vrste in količine del po določenih pogojih;
6. pooblastilo podjetja, da njegov zastopnik lahko polnoveljavno podpiše licitacijske dokumente.

Ponudb, katerim ponudniki ne bodo priložili vseh naštetih dokumentov in izjav, ne bomo upoštevali.

Pisnene ponudbe v zapečateni kuverti predajte naravnost ali po pošti Kapitalni izgradnji Tovarne avtomobilov v Priboju na Limu najkasneje 15 minut pred začetkom licitacije. — Na ponudbah, ki bodo poslane po pošti, napišite oznako: »Ne odpiraj — ponuda za licitacijo.«

TOVARNA AVTOMOBILOV — PRIBOJ NA LIMU

3272

MODERNA OTROŠKA IGRAČA

Vštrje z najmodernejšimi tehničnimi pridobitvami: to je nekakšna ameriška tovarna igračka, ki je pripravljena po vzorcu helikopterja za enega moža — strokovno so imenovali novo vozilo letelca ploščad — zanimivo otroško igračko. Z električnim stikalom — baterija je v ročaju — požene fantek eksplozivni motor, ki dvigne letelca ploščad s svinčnim letalcem.

Novi antibiotik: ALBAMICIN

Znano je, da je večina nalezljivih klic občutljivih za sodobne antibiotike, nekatere, ki povzročajo zelo resne bolezni, pa so že tako »navajene« na nova zdravila, da se jim zlahka upro. Mem tem odpornimi bakterijami so tudi stafilokoki, ki jih ne uniči ne penicilin ne kak drug antibiotik. Prav ti odporni bacili pa so največja nevarnost za pacienta in iz dneva v dan večji problem za zdravnike.

Kmalu bodo kos tudi tej neprijetnosti. Našli so nov antibiotik; ker ga izloča glivica bele barve, so ga imenovali »albamicin« (»albus« je v latinščini »belo«). Našli so ga v Ameriki in ga ne gre zamenjati z »albomicinom«, ki so ga pred nekaj leti odkrili sovjetski znanstveniki. Poskusi so pokazali, da je človek zelo odporen proti temu novemu antibiotiku, ki ne uničuje zdravil celic kakor nekateri drugi. Tako je zdaj problem rezistentnih klic, ki

je v zadnjem času postal neke vrste temna senca na svetli sliki »antibiotičnega veka«, znatno manj pereč.

Japonci so premajhni

Japonska vlada je naročila vrsto ekspertov, naj pretehtajo možnost za zvišanje majhne rasti Japoncev. Menijo, da bodo to dosegli s povečanjem potrošnje pšenice in mesa ter z manjšo potrošnjo riža.

Ponos vse dežele je univerzitetno poslopje v Mexico Cityju. V nekaj letih so zgradili moderna poslopja za predavalnice, inštitute, knjižnice in laboratorije. Za študente so postavili tudi posebno pošto poslopje in športne naprave. Na stenah so freske iz preteklosti dežele, okenske šipe pa niso iz navadnega stekla, marveč iz brušenega oniksa.

UMETNI MESEC

Model je pripravljen

Upajo, da bo poskus uspel

Zemeljski satelit, ki ga nameravajo izstreliti v okviru Mednarodnega fizikalnega leta — trajalo bo od julija 1957 do decembra 1958 in bo torej dolgo 18 mesecev — bo prav tako okrogel in srebrni, kot je okrogla polna luna v romantičnih nočeh. Zunanja ploskev bo iz svetlega magneta, kroga bo imela premer okoli 50 centimetrov, tehtala pa bo približno deset kilogramov. Vsaj tako je pred kratkim objavila ameriška industrijska družba, ki izdeluje prvi zemeljski satelit.

Elektronske naprave, ki bodo merile jakost kozmičnih žarkov in zbirale druge podatke o razmerah visoko nad zemeljsko površino, bodo zavzemale nekako štiri petine celotne teže umetnega satelita, katerega zunanja stena bo debela približno 2 mm.

Precej težav so imeli graditelji prvega umetnega satelita, preden jim je uspelo dobiti snov, ki bo uspešno prenesla izredno trenje, ker se bo »srebrni mesec« zelo naglo gibal po vsej svetu. Pri

izdelavi tega satelita sodelujejo znanstveniki ameriške mornarice, ki pravijo, da bodo v dveh presledkih spravili satelit v višino okoli 130 milj, tretja eksplozija pa mu bo dala smer gibanja okoli Zemlje. Inženirska dela so zdaj že toliko napredovala, da pri izstrelitvi umetnega satelita ne bo omembe vrednih težav.

Znanstveniki so izračunali, da bo umetni mesec krožil okoli Zemlje v višini 200 do 300 milj in da bo obkrožil naš planet v poldrugi uri s hitrostjo 1800 kilometrov. Po določenem času se bo začel v eliptičnem gibanju bližati Zemlji. Najprej se bodo zaradi trenja v gostejšem ozračju stopile štiri iz njega štrleče antene, nazadnje pa se bo umetni satelit zasvetil kot meteor.

Nekateri znanstveniki so menili vse do nedavnega, da operacija z umetnim satelitom — Ame-

ričani so mu dali vzdevek »prednja straža« — ne bo uspela, ker ga strokovnjaki ne bodo mogli izstreliti do zadovoljive višine. Fizik Hagen pa je pred kratkim izjavil: »Za sedaj vse kaže, da pri uresničenju zamisli glede umetnega satelita ne bo posebnih težav.«

Model prvega umetnega satelita

150 milijonov let star plazilec

Na Helgolandu so našli ostanke 150 milijonov let starega krkono. Velika amfibija iz ledene dobe je imela na glavi troje oči in jo je pokrival debel, kot jeklo trd roženi oklep.

Drobne ZANIMIVOSTI

SEMENA. VELIKA KOT KOKOSJA JAJCA

Na Kitajskem raziskujejo nevarnost vrste semen, ki so velika kot kokosja jajca. Ta semena rastejo v bučah, ki uspevajo samo v krajih določene nadmorske višine. Vsaka buča — znanstveno se imenuje hodge-sonia macrocarpa — rodi po šest takih semen, ki vsebujejo mnogo maščobe. Prvič so tako bučo vzgojili leta 1934.

PODLEGLI JE HUDI SKUSNJAVI

Amerikanec James A. Miller si je ustvaril sloves odličnega ključavničarja, ki je v hipu odprl vsako. Še tako zapleteno ključavnico na jeklenih blagajnah. Po vojni so ga poklicali v Nemčijo, kjer je odprl privlačne safete Hitlerja, Göringera in drugih nacističnih velikašev. Za več let je stopil v ozadje, zdaj pa se je njegovo ime spet pojavilo v časopisih: prijel si ga je vladni varnostni urad, ki je vladni varnostni urad, ki je vladni varnostni urad, ki je vladni varnostni urad.

90-LETNA NEVESTA

Vdova Hanna Deesle iz Hamana v bližini Stockholma, ki bo v jeseni stara 90 let, se je te dni poročila z 21 let mlajšim Reinholdom Karlssonom. Novorojenec se poroča že nad 40 let; potemtakem ne bi mogli trditi, da je bila njuna poroka nepremišljena in preuranjena...

TRSATSKO STOPNIŠČE

Stopnišče na Trsat so zgradili leta 1931 iz zapuščine Petra Kružiča, znanega branilca Klisa in Senja pred turškimi napadi. Potemtakem je letos 42 let, kar stoji to stopnišče. Če se od leta 1931 imenuje Trsatko stopnišče Petra Kružiča. Ko so takrat postavljali 400-letnico, je odkrilo družbo za tujski promet na Sukiču ob stopnišču spominsko ploščo, hkrati pa je bil tedaj Sukiču tudi prvi radijski prenos. Orednja slavnost je bila pred 25 leti v osnovni šoli na Sukiču, kjer so nastopili tudi domačini z očka Krka s starimi pesmi.

»Prosim poštenega NAJDITELJA«...

KAJ IN KOLIKO
MARIBORČANI IZGUBIJO

Najbrže ni nikogar med nami, ki bi se lahko pohvalil, da ni še nikoli ničesar izgubil. »Izgubljanje« je tako rekoč kronična bolezen modernega časa, ki nam povzroči neprijetnosti, včasih celo občutno škodo. Ne da bi ugotavljali vzroke, si oglejmo, kaj in koliko so Mariborčani izgubili v letošnjem letu. Tega ne bomo storili zaradi tega, ker »znajo« izgubljati samo Mariborčani, pač pa zaradi primerjave in podatkov, ki jih imamo pri roki. Podatki za osem mesecev letošnjega leta seve niso popolni, ker se nanašajo samo na tiste meščane, ki so izgubo svojih predmetov reklamirali preko tiska. Ne bi mogli reči, koliko znaša vrednost izgubljenih predmetov v celoti, lahko pa si približno izračunamo škodo, ki so jo lastniki izgubljenih predmetov prijavili.

IZGUBLJENO PREMOZENJE

Naj povemo najprej, da so lastniki izgubljenih predmetov v osmih mesecih letošnjega leta prijavili največ izgub v mesecu maju in juniju. Zanimivo je tudi, da odpade pretežni del izgub na prve dneve v mesecu, nekako od 3. do 15. Statistika oglašnih rubrik »Izgubljeno« pa kaže takole sliko: 78 ženskih jopic in puloverjev, 6 zlatih ur, 48 ročnih ur, 47 denarnic z dokumenti in

neugotovljeno količino denarja, 7 ženskih torbic, 16 aktovk, 2 moški in 3 ženska kolesa (!), 6 zlatih zapestnic, 40 garnitur ključev, 5 zlatih prstanov, 7 moških sukenj, 28 osebnih izkaznic, 3 šoferske legitimacije, 22 raznih dokumentov in vrednostnih papirjev, 6 listkov komisijске prodaje, 12 oal, 6 dežnikov, 5 kopalik, 17 ženskih ogrlic, 3 odeje, 14 robcev in pregrinj, 18 šalov in večje število raznih drobnjarij, rokavic, nausnikov, veržic in knjig.

KDO NAJVEČ IZGUBLJA?

Zanimivo je, da so izgubile ženske nad 70 odstotkov prijavljenih predmetov. Moški »najraje« izgubijo denarnice, aktovke in osebne izkaznice, ženske pa jopice, ročne ure, prstane, ogrlice, ključke in razne papirje. Podatki sicer ne kažejo nič drugega kot to, da imajo ženske na skrbi večji del nakupov po trgovinah, opravkov v uradih in seveda tudi sprehodov z otroki, ki največ pripomorejo k izgubi raznih predmetov.

Človek bi dejal, da v takih oglaših ni mogoče odkriti zanimivih podatkov o lastnikih. Pa vendarle vzememo z opisom izgubljenega predmeta in kraja marsikaj o njih. Moški na primer izgubijo največ stvari okrog prvega v mesecu, celo suknjiče in kolesa. Ženske nasprotno »izgubljajo« ves mesec, najraje ob nedeljah jopice, ključke, torbice in nakit.

ALI SMO DOVOLJ POSTENI?

Težko je zvedeti, koliko lastnikov je dobilo izgubljene reči vrnjene. Smemo reči, da je javni oglaš že zadnji poskus iskanja, zlasti pri dokumentih in legitimacijah. Mnogo predmetov se za vselej izgubi in propade, nekaj je vrnjenih, nekaj pa tudi ne. Prav zanimivo je, da imajo prizadeti dovolj zaupanja v poštenost najditeljev. Od 421 oškodovancev, jih 405 prosi in apelira na »poštene najditelje«, 9 jih samo opozori na izgubo in le 7 nima zaupanja vanje. Ti namreč izrazijo svojo nevero z objavo: »Osebo, ki je v nedeljo pobrala zlato zapestno uro v mestnem parku, opozarjam, da jo takoj vrne na naslov... ker je bila opazovana.« Naivno, kaj ne? In neuspešno!

SITNOSTI IN SKRBI

Najditelje bi lahko razporedili v tri kategorije. Največ je takih, ki čakajo na oglas in predmete tudi vrnejo. V drugi skupini so ljudje, ki si najdene predmete prisvojijo. Precej pa bo bržkone takih, ki najdene predmete izročijo drugim osebam, ali jih celo ne poberejo, da bi se izognili stroškom in sitnostim, čisto tudi obdolžitvi tatvine. Pri tej skupini najditeljev gre čisto za nepoštenost, kako naj z najdenimi predmeti ravnajo. Res je namreč, da si vsak pošten najditelj prizadeva, da bi se najdbe čimprej odkrižal in jo spravil v prave roke. V nekaterih mestih imamo urade za najdene predmete, drugod jih

nimamo. V Mariboru bi bilo prav, ko bi pristojni organi česte obveščali ljudi, kje naj najdene predmete oddajo in kje jih lahko dvignejo. Ta vrsta službe dela dokaj v zatišju, čeprav je dejstvo, da ljudje vsak dan izgubljajo kopico predmetov in je prav gotovo več prijavljenih izgub kot tatvin.

Ce pomislimo, koliko vrednosti so Mariborčani v osmih mesecih izgubili, da so ti podatki nepopolni in se nanašajo samo na eno mesto, potem uvidimo, da je »izgubljanje« čisto resno vprašanje. Razen vsega pa je tudi preizkušnja morale in poštenosti, ki zahteva, da v javnem življenju in še posebej v šolah česte spregovorimo o teh rečeh. —vd

»Zena, šef mi je zvišal plačo, ker sem mu povedal, da moram nahraniti še ena lačna usteča.«

»Mislim, da ga imam za danes dovolj. Podobni postajate Marilyn Monroe!«

V umetniški galeriji

V SINJIH GLOBINAH

VIKTOR
PIŠE: GRAD
DRAGO
RIŠE: ROTVIK

52. Tudi Maks je odlično prestal poskusno potapljanje. Zdal so vsi skupaj sedeli v senci pod borovci, kamor so se zatekli pred žgočim soncem. »Pravilno dviganje iz globine je najvažnejše,« je razlagal doktor Plavnik. »Kadar je potapljač dalj časa v veliki globini, je celo življenjsko važno. Če se vrača na primer iz globine štirideset metrov, potem ko je bil v tej globini eno uro, traja dviganje na površino najmanj devetindvajset minut.«

53. »Iz te globine se dvignemo v treh stopnjah,« je nadaljeval zdravnik. »V globini devetih metrov se ustavimo prvič in počakamo trinajst minut, pri šestih metrih globine počakamo osemindvajset minut in, ko nam manjka do površine še tri metre, počakamo spet osemindvajset minut. Samo na ta način se naš organizem lahko prilagodi zmanjšanemu pritisku. V nasprotnem primeru nastanejo v žilah zračni mehurji in posledica je po navadi možganska kap.«

54. Sklenili so, da bodo odpuli po kosilu nad podvodnim grebenom proti jugovzhodu. Nekje se bodo ustavili in Danilo se bo z doktorjem Plavnikom spustil na dverni lov za potopljeno deželo. Maks naj bi ostal na krovu in ju začel iskati, če bi se čez dve uri ne vrnili. Potapljalci se bodo vedno po dva in dva skupaj. V primeru okvare ali kakšne druge nezgode lahko drugi pomaga tovarišu, ki bi bil sicer izgubljen.